

dizajn:cre:um

3
2023

Ako čítať materiály?

Inolab

Výskumno-vývojové
oddelenie SCD

V spolupráci

SLOVENSKÉ
CENTRUM
DIZAJNU

Tlač seriálu Dizajn:Cre:Um 3/2023 je realizovaná na papieri
GardaGloss Art 130 g/m² od spoločnosti Europapier

S láskavou podporou

sappi

EUROPAPIER

web SCD

Slovenské centrum dizajnu

Slovenské centrum dizajnu (SCD) skúma, prezentuje a popularizuje dizajn na Slovensku, ale tiež zachraňuje predmety kultúrnej hodnoty z oblasti dizajnu, úžitkového umenia a architektúry prostredníctvom svojho oddelenia Slovenského múzea dizajnu (SMD).

web Inolab

Inolab

Výskumno-vývojové oddelenie SCD sa na verejnosti prezentuje pod značkou *Inolab* a prepája odborníkov z rôznych sektorov.

web LOMA

LOMA

Knižnica materiálov LOMA (library of materials) zbiera vzorky experimentálnych materiálov z celého sveta. Nájdete v nej rôzne druhy plastov, kovov, prírodných materiálov a textilu, ale aj rôzne materiálové prieniky ako napríklad drevená koža.

Materiály sú umiestnené na vzorkovníkoch so stručným popisom materiálu a odkazom na komplexnú informáciu, vrátane chemického zloženia a príkladov využitia.

Navštíviť ju môžete v priestoroch Inolabu v Hurbanových kasárňach v Bratislave vo vopred dohodnutom termíne.

- 1 Knižnica materiálov LOMA v priestoroch SCD
- 2 Historická skrinka s nemeckými plastovými hmotami z roku 1943 určená pre výučbu na stredných školách.
- 3 Detská stavebnica z bakelitu, prvej priemyselne vyrábanej umelej hmoty, Československo, 20. roky 20. storočia

Knižnica LOMA vznikla v roku 2019 na základe dopytu dizajnérov a architektov po materiálovom prehľade, ktorý by doplnil tvarové vnemy pri štúdiu muzeálnych objektov.

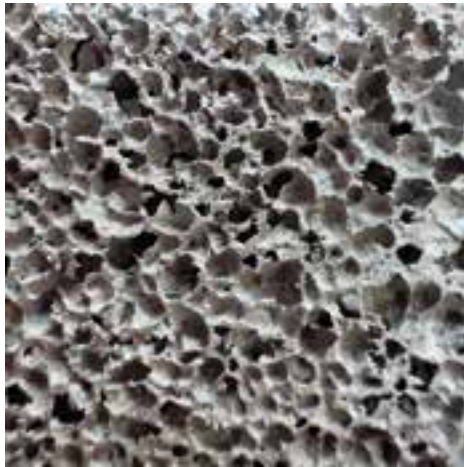
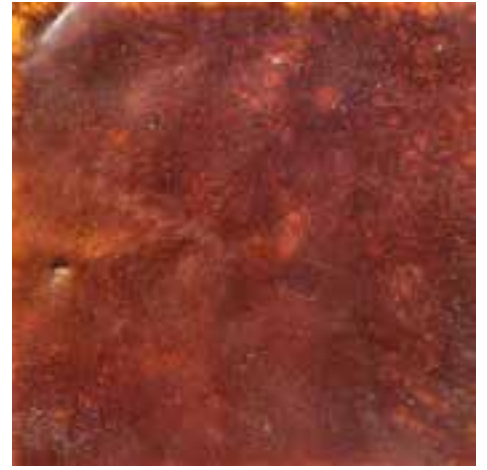
Jej štandardizovaný prezentačný systém navrhol Maroš Schmidt, ktorý bol v tom čase vedúcim Slovenského múzea dizajnu a VVO. V súčasnosti je riaditeľom SCD.

LOMA je dnes súčasťou Výskumno-vývojového oddelenia Inolab, ktoré priebežne vyhľadáva a získava nové vzorky, skúma ich a prezentuje.

Prehľadná zbierka nových materiálov poskytuje bádateľom možnosť osobne sa oboznámiť s ich vlastnosťami a možnosťami spracovania a ukázkami ich použitia v dizajne a výrobe.

LOMA do budúcnosti plánuje vytvoriť online prístupnú databázu nových materiálov a technológií, aby mohla poskytovať informácie aj záujemcom, ktorí sú mimo Bratislavy.

Príďte sa aj vy inšpirovať a zamyslieť nad možnosťami využitia nových materiálov vo vašich projektoch.

4	7	10
5	8	11
6	9	12

4 Uhlíkový kompozit

5 Fruit leather, ovocná koža z odpadu

6 NUATAN, biodegradovateľné biopolyméry
vyrobené nonoilen technológiou

7 SKELETBLATTLA, biomateriál

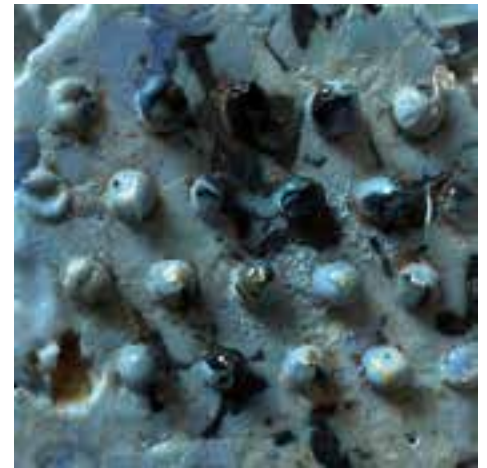
8 Penový hliník, vysokoporézny materiál

9 KAFEE organoid z kávového odpadu

10 Bio blood leather, koža z odpadu z bitúnku

11 Vzorka bakteriálnej celulózy

12 BANANATEX - banánovník textilný (Abacá)

13	16	19
14	17	20
15	18	21

13 Wooden leather, drevokoža

14 Vzorka tkaniny z rastlinných vlákien

15 MALAI, bakteriálna celulóza a kokosový odpad

16 Luxepad, regenerované zvyšky kašmírových látok využívané pre tepelnú izoláciu

17 Prírodne spracovaná a farbená koža z lososa

18 VENNAX, testovacie vzorky na báze Nonoilenu, VŠVU

19 MITURA, vzdušný kompozit

20 SAFLORBLIATN organoid

21 PETEX, pevný materiál vyrábaný z odpadových PET fliaš a textilu

Materiály nás sprevádzajú celým životom. Ich senzorické kvality vyvolávajú podnety v našich zmysloch a ich mechanické vlastnosti definujú hranice nášho priestoru.

Dlhé stáročia sme boli odkázaní na materiály v ich prírodnej forme spracované jednoduchými technológiami, alebo naopak pracne opracovávané do podoby jedinečných a drahých artefaktov, ktoré boli dostupné iba najvyšším vrstvám spoločnosti.

Pokroky vo vede v 19. storočí, priemyselná revolúcia, železnica, uhlie a parný stroj, ako nový zdroj energie viedli k spoločenským zmenám a zvýšenému dopytu po hromadne vyrábaných predmetoch.

Zdroje kovov, dreva, zvieracích koží a prírodných vlákien boli vďaka geopolitickým zmenám čoraz menej dostupné, a preto nestačili uspokojiť nové enormné nároky spoločnosti na suroviny.

Preto sme hľadali spôsoby výroby nových materiálov, ktoré by nahradili pôvodné zdroje a boli svojimi vlastnosťami vhodné aj pre masovú výrobu.

20. storočie prinieslo záplavu nových materiálov a umelých hmôt s dosiaľ nedosiahnuteľnými vlastnosťami.

Ich farebné a tvarové možnosti, cena a dostupnosť inšpirovali predstavivosť remeselníkov a zákazníkov.

Naučili sme sa nové názvy, BAKELIT, PERSPEX, POLYETYLÉN, NYLON, TEFLON, SILON, SILIKÓN, PVC, PUR, PIR...

Časom sme výrobky z nich začali považovať za bezcenné, prípadne na jedno použitie, nevedomujúc si, že ich neuveriteľne užitočné chemické vlastnosti a odolnosť sťažujú ich likvidáciu a rozklad.

Prírodu sme zaplavili neopraviteľnými a nepotrebnými výrobkami bez možnosti recyklácie a z nich uvoľnené chemické látky a mikroplasty zamorili naše prostredie.

Digitálna, informačná, nano a biotechnologická revolúcie v spojení s rastúcimi dopadmi viacerých globálnych kríz viedli k novej vlně hľadania rozumnejších a udržateľnejších riešení.

22 23
24

22 Vzorok grafitových kompozitov v knižnici LOMA

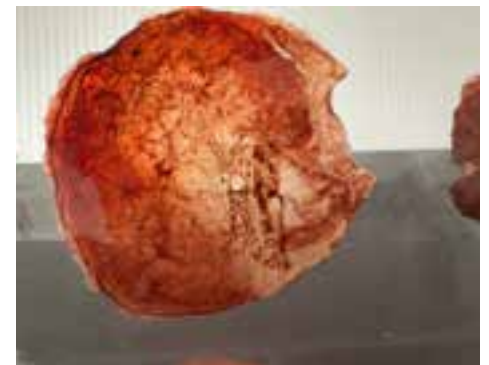
23 Detská plechová hračka Autíčko TAPO Luxus, Tatrasmalt Pohorelá, 60. roky 20. storočia

24 Titánový hrudníkový implantát vyrobený technológiou 3D tlače, Biomedical Engineering Košice

Inolab

Výskumno-vývojové
oddelenie SCD

Environmentálne myslenie, cirkulárna ekonomika, udržateľnosť, humanita sú na vzostupe. Objavujeme nové technológie pre získavanie energie a surovín, šetrnejšiu výrobu a zmysluplnú recykláciu.

Materiáloví inžinieri a experimenty jednotlivcov denne prinášajú nepreberné množstvo nových, často nečakaných materiálov.

Opäť tvoríme z prírodných materiálov, viac využívame prirodzené prírodné procesy, enzýmy, baktérie, huby, rastliny či hmyz.

Úspešne nahrádzame ropné a živočíšne produkty. Nové materiály si nachádzajú svoje uplatnenie v zdravotníctve a stávajú sa súčasťou našich tiel.

Využitie jadrovej energie, vesmírne projekty, urýchľovače, kvantové počítače a pokusy s jadrovou fúziou si vyžiadali nasadenie

celkom nových výrobných procesov, nanotechnológií a vývoj hi-tech, super a metamateriálov.

Niektoré nové vlastnosti materiálov, ako samoopraviteľnosť, generovanie elektriny, manipuláciu svetelných vln, polo a supra-
vodivosť dopredu simulujeme na počítačových modeloch.

V odbornej verejnosti rezonujú slová ako GRAFÉN, STANÉN, AEROGÉL a podobne, ale aj kamenná vlna, kamenný papier, drevená koža, mycelium, bakteriálna celulóza, mäso zo skúmavky, organoid či kompozit.

Tieto vzrušujúce objavy a novinky nájdete už dnes v mnohých knižniciach materiálov (LOMA), na rôznych výstavách a verím, že už čoskoro aj u vás doma.

Robert Paršo, vedúci VVO SCD

26
27 28 29
30

26 Spojenie biomateriálov pri hľadaní možností ich využitia vo vývoji nových produktov, Nuatan a bakteriálna celulóza, Zuzana Gombošová + crafting plastics! studio

27 Akustické panely MOGU, na báze mycélia

28 Shadows of light, recyklované farebné sklo pridané do porcelánovej hliny

29 Vzorka bakteriálnej celulózy

30 Luxepad, kašmírová tepelná izolácia

web Národná cena za dizajn 2023

web výstavy TRANSMODERNITA

Národná cena za dizajn 2023

Do 20. ročníka súťaže *Národná cena za dizajn 2023* o najlepší produktový dizajn, ktorý vyhlásilo SCD v spolupráci s Ministerstvom kultúry SR bolo prihlásených 195 prác. O ceny v jednotlivých kategóriách bude súťažiť 181 dizajnérov, 26 firiem, 9 škôl a 6 dizajnérsych štúdií.

Výstava finalistov a slávnostné vyhlásenie víťazov prebehne v októbri 2023.

TRANSMODERNITA

V letných mesiacoch budú môcť návštevníci Viedne v priestoroch Slovenského inštitútu zhladať výstavu *TRANSMODERNITA*. Prierez slovenským dizajnom za posledných 30 rokov odráža inovatívne riešenia, trendy, nové technológie a inovatívnu prácu s formou a materiálom.

Výstavu pripravilo SCD a SMD v spolupráci so Slovenským inštitútom vo Viedni.

Inolab

Výskumno-vývojové
oddelenie SCD

Obálka: Nové materiály umožnili inovatívne tvarové riešenia a ovplyvnili životný štýl na začiatku minulého storočia.

Gramofón Ultravox, Viedeň, 30. roky 20. storočia.

Texty: Robert Paršo, vedúci VVO SCD

Korektúry: Silvia Kružliaková a Gabriela Ondrišáková

Foto: Archív VVO, Robert Paršo, Adam Šakový (23)

Príloha je súčasťou časopisu **PrintProgress**

ĎAKUJEME, ZA 195 PRIHLÁSENÝCH PRÁC V NÁRODNEJ CENE ZA DIZAJN 2023.

VÝSLEDKY BUDÚ ZNÁME ZAČIATKOM OKTÓBRA.

NCD 23

WWW.SCD.SK/NCD

SLOVENSKÉ CENTRUM DIZAJNU

SLOVENSKÉ MÚZEUM DIZAJNU

TRANSMODERNITÄT
Kuratorische Auswahl
aus dem slowakischen Design

TRANSMODERNITY
Curatorial collection
of Slovak Design

TRANSMODERNITA
Kurátorský výber
slovenského dizajnu

Podujatie sa koná v rámci 30. výročia nadulazania
diplomatiekych vzťahov medzi Slovenskou republikou
a Rakúskom.

22.6.2023 – 2.9.2023
Slowakisches Institut in Wien
Wipplingerstrasse 24 – 26
A – 1010 Wien/ AT

www.design.sk

V spolupráci s

Pod záštitou

Partneri

Hlavný mediálny partner

318 313 SLOWAKISCHES INSTITUT IN WIEN

INSTITUT SLOVAQUE DE PARIS

MINISTRY OF CULTURE OF THE SLOVAK REPUBLIC

MINISTRY OF FOREIGN AND EUROPEAN AFFAIRS OF THE SLOVAK REPUBLIC

antalis just ask Antalis

designum